

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 311/2011-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. augusta 2011 predbežne prerokoval sťažnosť A. H., N., zastúpenej advokátom JUDr. J. K., M., ktorou namieta porušenie základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 2 NcC/11/2011 a jeho uznesením z 8. apríla 2011, ako aj porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 136/2010, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. mája 2011 doručená sťažnosť A. H. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie

základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 NcC/11/2011 a jeho uznesením z 8. apríla 2011, ako aj porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 136/2010.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v konaní o ochranu osobnosti na okresnom súde pod sp. zn. 6 C 136/2010 domáhala „náhrady nemajetkovej ujmy z dôvodu, že bola nespravodlivo trestne stíhaná skoro 4 roky. Trestná vec skončila oslobodením spod obžaloby“. Krajský súd po predložení veci na rozhodnutie o vylúčení sudcov okresného súdu predsedom súdu rozhodol napadnutým rozhodnutím o vylúčení všetkých sudcov okresného súdu prerokovávajúcich podľa rozvrhu práce súdne agendy na občianskoprávnom a obchodnom úseku z rozhodovania vo veci sťažovateľky z dôvodu ich zaujatosti proti právnomu zástupcovi sťažovateľky v dôsledku ich negatívneho subjektívneho vzťahu k jeho osobe.

3. Podľa názoru sťažovateľky „... Napadnuté rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 8. apríla 2011 nie je zdôvodnené tak, ako vyžaduje zákon, je nepresvedčivé a vzbudzuje pochybnosti (§ 157 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 2 O. s. p.). Krajský súd v Košiciach svojim rozhodnutím zovšeobecnil vylúčenie všetkých sudcov Okresného súdu v Michalovciach a to bez toho, aby konkretizoval dôvody vylúčenia u jednotlivých sudcov. Navyše Krajský súd v Košiciach participuje na prieťahov v konaní, lebo v tej istej veci opätovne rozhodoval o tom, či sudcovia Okresného súdu v Michalovciach sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 6 C/136/2010...“.

4. K porušovaniu základného práva na prerokovanie jej veci bez zbytočných prieťahov (čl. 48 ods. 2 ústavy) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote

(čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom okresného súdu [pozri bod 6. 3 a 6. 4 (petit sťažnosti)] sťažovateľka uviedla:

„V právnej veci vedenej na Okresnom súde v Michalovciach pod sp. zn. 6 C/136/2010 bola žaloba doručená Okresnému súdu v Michalovciach ešte dňa 12. októbra 2010 a dnes je už jún 2011 a súd vo veci neurobil žiadny úkon. Tým, že Okresný súd Michalovce (jeho predseda) opakovane predkladá spis Krajskému súdu v Košiciach, ako nadriadenému súdu, na rozhodnutie podľa § 16 ods. 1 O. s. p. o tom, či sudcovia okresného súdu sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, tak tým spôsobuje trvalé prieťahy v konaní. Z rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach zo dňa 29. novembra 2010, sp. zn. 11 C/38/2010 je zrejmé, že odvolací súd v uvedenej veci už rozhodol, že zákonná sudkyňa Mgr. M. B. nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci sp. zn. 6 C 136/2010. Čiže nebol dôvod opakovane v tej istej veci predkladať spis na rozhodnutie odvolaciemu súdu, či sudcovia okresného súdu sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci.

Sťažnosť na prieťahy v konaní právny zástupca sťažovateľky podal listom zo dňa 23. 03. 2011 do rúk ministerky spravodlivosti. Túto sťažnosť ministerka spravodlivosti odstúpila na vybavenie predsedovi Okresného súdu Michalovce a to listom zo dňa 14. apríla 2011. Podpredseda Okresného súdu Michalovce túto sťažnosť vybavil listom zo dňa 13. 05. 2011 a to tak, že právny zástupca nie je účastníkom konaní vedených pod sp. zn. 14 C 121/2010 a 6 C/136/2010. Ďalej, že sťažnosť právny zástupca podáva vo svojom mene a k sťažnosti nie je pripojené plnomocenstvo od účastníkov. Z uvedeného dôvodu k vecnému prerokovaniu sťažnosti pristúpené nebolo...“

5. Sťažovateľka považuje „Konanie porušovateľov... za protiústavné a nezákonné, lebo porušuje základné práva a slobody sťažovateľa zaručené Ústavou SR a Dohovorom“.

6. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo A. H., bytom N., zaručené v čl. 46 ods. 1 a v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, tiež v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 2 NcC/11/2011-174 a jeho uznesením zo dňa 8. apríla 2011 porušené bolo.

2. *Uznesenie Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 2 NcC/11/2011-174 zo dňa 8. apríla 2011 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.*

3. *Základné právo A. H., bytom N., zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C/136/2010 porušené bolo.*

4. *Okresnému súdu Michalovce prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C/136/2010 konať bez zbytočných prietahov.*

5. *A. H.j priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1.500,- €, ktoré jej je Krajský súd Košice povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*

6. *A. H. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1.500,- €, ktoré jej je Okresný súd Michalovce povinný zaplatiť...*

7. *Krajský súd Košice spoločne a nerozdielne s Okresným súdom Michalovce sú povinní uhradiť A. H. trovy konania v sume 311,22 €...“*

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak (§ 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov – ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez

ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

8. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (IV. ÚS 23/05). Judikatúra ústavného súdu stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). Podľa právneho názoru ústavného súdu preto nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom v danej veci nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do tohto dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľov až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť (IV. ÚS 322/09).

9. Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné práva na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) „sú výsledkové“, to znamená, musia im zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002), vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. V naznačených súvislostiach ústavný súd dodáva, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu by mohlo zakladať porušenie označených práv sťažovateľky len v prípade, ak by boli spojené s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľku, ktorý bol týmto postupom a uznesením spôsobený, pričom by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach.

11. Sťažovateľka v sťažnosti v podstate (primárne) napádala porušenie svojho základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, k porušeniu ktorého malo dôjsť označeným rozhodnutím krajského súdu, ktorý rozhodol o vylúčení sudcov okresného súdu z dôvodu, že títo „*sa vyjadrili, že sa cítia vylúčení vo vzťahu k zástupcovi žalobkyne JUDr. J. K. z dôvodu, že vzhľadom na dlhodobý negatívny postoj tohto advokáta k sudcom Okresného súdu... nemôžu zaručiť, že vo veci objektívne rozhodnú*“. Podľa názoru sťažovateľky „*toto tvrdenie je nelogické a nemôže sa zakladať na pravde... títo sudcovia v iných veciach riadne pojednávajú a rozhodujú aj v súčasnosti a nevzniesli námietku zaujatosti...*“.

12. Ak je sťažovateľka toho názoru, že v jej veci pôvodne konajúci sudca/sudcovia nemali byť vylúčení z prerokovania a rozhodovania tejto veci a že neboli rešpektované jej procesné práva pri rozhodovaní krajského súdu v napadnutom rozhodnutí, bude mať možnosť svoje výhrady uplatniť pri využití prostriedkov právnej ochrany, ktoré jej Občiansky súdny poriadok priznáva voči meritórnemu rozhodnutiu. Ide jednak o právo na riadne opravné prostriedky, ale aj právo využiť mimoriadne opravné prostriedky proti právoplatnému rozhodnutiu vo veci samej.

13. V súvislosti s už citovaným čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd zvyrazňuje, že rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľka sa ochrany základného práva alebo slobody môže domôcť využitím jej

dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02, IV. ÚS 115/07).

14. Pri predbežnom prerokovaní predloženej sťažnosti ústavný súd zistil, že ochranu sťažovateľkou označeným základným právam na podklade ich možného porušenia z dôvodov uvedených v sťažnosti je oprávnený poskytnúť všeobecný súd, a to v konaní o riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkoch proti rozhodnutiu vo veci samej. Ústavný súd preto rešpektujúc požiadavku subsidiarity plynúcu z čl. 127 ods. 1 ústavy i svoju doterajšiu rozhodovaciu prax sťažnosť sťažovateľky odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

15. V nadväznosti na právny názor vyslovený v bode 9 [... základné práva na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) „sú výsledkové“...] ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) a sťažovateľkou napadnutým procesným rozhodnutím krajského súdu. Z uvedeného dôvodu sťažnosť sťažovateľky v tejto jej časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj ako zjavne neopodstatnenú.

16. Sťažovateľka namietala tiež porušenie práva na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov (čl. 48 ods. 2 ústavy), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, lebo „... *bola žaloba doručená Okresnému súdu... ešte dňa 12. októbra 2010 a dnes je už jún 2011 a súd vo veci neurobil žiadny úkon*“ (pozri tiež bod 4).

Aj keď sťažovateľka v petite sťažnosti (bod 6 – 3, 4) napáda výlučne len postup okresného súdu, z obsahu sťažnosti vyplýva, že krajský súd „*participuje na prietáhov* (zrejme prietáhoch, pozn.) *v konaní...*“ (pozri bod 3).

17. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru,

pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

18. Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že nie každý zistený prierah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem „zbytočné prierahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prierahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prierahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

19. Z obsahu samotnej sťažnosti vyplýva, že žaloba bola okresnému súdu doručená 12. októbra 2010, krajský súd rozhodol o vylúčení sudcov okresného súdu uznesením z 8. apríla 2011, ktoré bolo doručené spolu so súdnym spisom okresnému súdu 19. mája 2011 a právnenému zástupcovi sťažovateľky 23. mája 2011. Teda od podania žaloby do doručenia napadnutého uznesenia prebiehalo konanie pred menovanými súdmi necelých 8 mesiacov.

20. Vzhľadom na uplynutie necelých 8 mesiacov od podania žaloby do doručenia namietaného rozhodnutia krajského súdu právnenému zástupcovi sťažovateľky, počas ktorých menované súdy konali o vylúčení sudcov, nepovažoval ústavný súd za potrebné (účelné) zisťovať zvlášť (jednotlivo) dĺžku konania pred okresným súdom a krajským súdom. Celkovú dĺžku sťažovateľkou namietaného konania jednoznačne totiž nie je možné kvalifikovať ako konanie so „zbytočnými prierahmi“.

21. Z uvedeného dôvodu ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto jej časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

22. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľky (bod 6 – 2, 4 až 7).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.
V Košiciach 24. augusta 2011